

dr Dorota Miłoszewska
Uniwersytet w Białymstoku
IHINP UwB, Katedra Polityki Międzynarodowej
SM-1: 30 godzin [ćwiczenia]

Przedmiot: WYZWANIA I ZAGROŻENIA DLA PORZĄDKU MIĘDZYNARODOWEGO – MEGATRENDY XX I XXI WIEKU

TEMATY ZAJEĆ:

- I. Stosunki międzynarodowe w okresie przemian globalnych
 1. Wyjaśnienie najważniejszych terminów związanych ze stosunkami międzynarodowymi oraz szeroko pojętym bezpieczeństwem międzynarodowym/narodowym
 2. Potęga jej atrybuty
 3. Mocarstwa i ich rodzaje – mocarstwa globalne w historii świata
 4. Strefa wpływów – wzajemne relacje między mocarstwami
 5. Imperium i jego znaczenie dla międzynarodowych stosunków politycznych
- II. Współczesne wyzwania i zagrożenia dla porządku międzynarodowego
 1. Stabilność ładu międzynarodowego – „zaburzenia” porządku międzynarodowego
 2. Proces globalizacji oraz główne problemy związane z bezpieczeństwem [megatrendy XX i XXI wieku]
 3. Spór-konflikt-wojna. Wzajemne niezrozumienie "Tego Innego/Obcego"
 4. Nieumiejętne stosowanie „inteligentnej siły” – potęga słów
- III. Porządek międzynarodowy na przestrzeni wieków - część 1
 1. Kształtowanie się porządku międzynarodowego [od traktatu westfalskiego aż po ład jałtański-poczdamski]
 2. *Nowy Ład Międzynarodowy* i jego scenariusze
- IV. Porządek międzynarodowy na przestrzeni wieków - część 2
 1. Optymistyczna i realistyczna wizja stosunków międzynarodowych – koncepcja „zderzenia cywilizacji” S. Huntingtona oraz „końca historii” F. Fukuyamy
 2. Cele systemu międzynarodowego
- V. Postnowoczesne wzajemne zależności – globalizacja systemu światowego
 1. Postnowoczesny świat wzajemnych zależności
 2. Podejmowanie decyzji w stosunkach międzynarodowych [unilateralizm-multilateralizm-minilateralizm]
 3. „Miękkie podbrzusze polityczne” – współpraca ponad granicami państw
 4. Pokojowe rozwiązywanie sporów międzynarodowych
- VI. Potęgi XXI wieku i ich wzajemne relacje
 1. Trzy płaszczyzny potęgi państwa
 2. Trzy segmenty „Wielkiej Polityki”

3. Kultura strategiczna poszczególnych państw – „Inteligentna siła”
4. Wpływ wielkich mocarstw na porządek międzynarodowy

VII. Koncepcja imperium

1. Imperium oraz imperializm - terminologia
2. „imperium dobra”
3. Teoria cyklu siły - *nadwyreżenie imperialne*

VIII. Globalizacja i jej następstwa - „zaburzenia” porządku międzynarodowego - część 1

1. Globalizacja i globalizm – rozróżnienie terminologii
2. Problem wojny i pokoju [terroryzm międzynarodowy i wewnętrzne zagrożenie bezpieczeństwa]
3. Problem ekologiczny [ekopolityka]

IX. Globalizacja i jej następstwa - „zaburzenia” porządku międzynarodowego - część 2

1. Problem demograficzny ludzkości
2. Wyzwania związane ze zwalczaniem głodu na świecie

X. Globalizacja i jej następstwa - „zaburzenia” porządku międzynarodowego - część 3

1. Wyczerpywanie się zasobów surowcowych
2. Narastanie wzajemnych rozpiętości pomiędzy państwami szybko rozwijającymi się ekonomicznie a słabo rozwiniętymi

ZALICZENIE PRZEDMIOTU

- aktywność na zajęciach (plus, minus, ocena), przygotowanie krótkich referatów,
- praca zaliczeniowa na ocenę.

DYŻUR NAUKOWY

- piątki 13-14.30 [pokój 118/119].

LITERATURA PRZEDMIOTU

- Ash G.T., *Wolny świat. Dlaczego kryzys Zachodu jest szansą naszych czasów*, Kraków 2005.
- Baylis J., Smith S., *Globalizacja polityki światowej. Wprowadzenie do stosunków międzynarodowych*, Kraków 2008.
- Bauman Z., *Europa niedokończona przygoda*, Kraków 2005.
- *Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie*, red. R. Zięba, Warszawa 2008.
- Bryła J., *Strefy wpływów w stosunkach międzynarodowych. Aspekty teoretyczne i praktyczne na przykładzie supermocarstw*, Poznań 2002.
- *Euroatlantycka obronność na rozdrożu*, red. G. Rdzanek, Wrocław 2004.
- Ferguson N., *Imperium. Jak Wielka Brytania zbudowała nowoczesny świat*, Warszawa 2007.
- Ferguson N., *Kolos. Cena amerykańskiego imperium*, Warszawa 2010.
- Friedman L.T., *Świat jest płaski. Krótka historia XXI wieku*, Poznań 2006.
- Fukuyama F., *Budowanie państwa. Władza i ład międzynarodowy w XXI wieku*, Poznań 2005.
- Fukuyama F., *Koniec historii*, Poznań 1996.
- Gałganek A., *Historia teorii stosunków międzynarodowych*, Warszawa 2009.
- Gałganek A., *Zmiany w globalnym systemie międzynarodowym. Supercykle i wojna hegemoniczna*, Poznań 1992.
- Huntington P.S., *Zderzenie cywilizacji i nowy kształt ładu światowego*, Warszawa 2003.
- Kagan R., *Powrót historii i koniec marzeń*, Poznań 2009.
- Kagan R., *Potęga i Raj. Ameryka i Europa w nowym porządku świata*, Warszawa 2003.
- Kapuściński R., *Ten Inny*, Kraków 2006.
- Kissinger H., *Dyplomacja*, Warszawa 2002.
- Kondrakiewicz D., *Systemy równowagi sił w stosunkach międzynarodowych*, Lublin 1999.
- Kuźniar R., *Polityka i siła. Studia strategiczne – zarys problematyki*, Warszawa 2005.
- *Leksykon współczesnych międzynarodowych stosunków politycznych*, red. J. Bryła, Z. Czachór, W. Malendowski i in., Poznań 2007.
- *Międzynarodowe stosunki polityczne*, red. M. Pietraś, Lublin 2007.
- Miłoszewska D., *Koncepcja imperium. Neokonserwatywna myśl polityczna w okresie prezydentury George'a W. Busha*, Warszawa 2015.
- Miłoszewska D., *Trójplaszczynowa szachownica. Segmentacja "Wielkiej Polityki" w rozważaniach Josepha Nye'a*, Warszawa 2010.

- Moczulski L., *Geopolityka – potęga w czasie i przestrzeni*, Warszawa 1999.
- Nye S.J.Jr., *Konflikty międzynarodowe. Wprowadzenie do teorii i historii*, Poznań 2009.
- Nye S.J.Jr, *Soft Power. Jak osiągnąć sukces w polityce światowej*, Warszawa 2007.
- Ociepka B., *Komunikowanie międzynarodowe*, Wrocław 2002.
- *Porządek międzynarodowy u progu XXI wieku*, red. R. Kuźniar, Warszawa 2005.
- *Potęga państw. 2017. Międzynarodowy układ sił w procesie zmian*, red. R. Biało-skórski, R. Kobryński, M. Sułek, Warszawa 2017.
- *Roczniki Strategiczne 1995-2008*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.
- Todorov T., *Nowy nieład światowy. Refleksje Europejczyka*, Warszawa 2004.
- Ziółek P., *Idea Imperium*, Warszawa 1997.
- Czasopisma naukowe:
 - „Międzynarodowy Przegląd Polityczny”
 - „Przegląd Politologiczny”
 - „Przegląd Polityczny”
 - „Sprawy Międzynarodowe”
 - „Stosunki Międzynarodowe”
 - „Forum”
- Dzienniki:
 - „Gazeta Wyborcza”
 - „Dziennik” – w tym szczególnie „Europa-Idee” (wyd. sobotnio-niedzielne)
 - „Rzeczpospolita”
- Artykuły w źródłach internetowych oraz portale naukowe.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA

- Brzeziński Z., *Bezląd. Polityka światowa na progu XXI w.*, Warszawa 1994.
- Brzeziński Z., *Second Chance: Three Presidents and the Crisis of American Superpower*, New York 2007.
- Brzeziński Z., *Strategic Vision: America and the Crisis of Global Power*, New York 2012.
- Brzeziński Z., *Wielka Szachownica. Główne cele polityki amerykańskiej*, Warszawa 1998.
- Brzeziński Z., *World Order*, New York 2015.
- Colás A., *Imperium*, Warszawa 2008.
- Cooper R., *Pęknięcie granic. Porządek i chaos w XXI wieku*, Poznań 2005.
- Doran F.Ch., *Systems in Crisis: New Imperatives of High Politics at Century's End*, Cambridge 1991.
- Friedman G., *Następna Dekada. Gdzie byliśmy i dokąd zmierzamy*, Kraków 2012.
- Gabiś T., *Gry imperialne*, Kraków 2008.
- Grant Ch., *Transatlantic rift: how to brings the two sides together*, London 2003.
- Khanna P., *The Second World: Empires and Influence in the New Global Order*, New York 2008.
- Kaplan D. R., *The Revenge of Geography: What the Maps Tells US About Coming Conflicts and the Battle Against Fate*, New York 2012.
- Kapuściński R., *Ten Inny*, Kraków 2006.
- Kennedy P., *Mocarstwa świata. Narodziny, rozkwit, upadek. Przemiany gospodarcze i konflikty zbrojne w latach 1500-2000*, Warszawa 1994.
- Kłodkowski P., *O pęknięciu wewnątrz cywilizacji. Ideologiczny spór między modernistami a fundamentalistami w islamie i hinduizmie w XX i na początku XXI wieku*, Warszawa 2005.
- Koebner R., *Empire*, Cambridge 1961.
- Kupchan Ch., *The End of the American Era. U. S. Foreign Policy and the Geopolitics of the Twenty-First Century*, New York 2002.
- Mershaimer J., *The Tragedy of Great Power Politics*, New York 2001.
- *Najnowsza historia świata...*, red. A. Patek, J. Rydel, J. J. Węc, Kraków 2000, t. 1-3.
- Sułek M., *Podstawy potęgonomii i potęgometrii*, Kielce 2001.
- Sułek M., *Prognozowanie i symulacje międzynarodowe*, Warszawa 2010.
- *Understanding Global Conflict and Cooperation: An Introduction to Theory and History*, eds. J.S. Nye Jr., D.A. Welch, New York 2016.
- Zbytek S. D., *Azjatycka szachownica. Ameryka, Chiny, Indie, Pakistan*, Warszawa 2008.